Dosarul:nr.2a-2084/24 Judecător: Ciocîrtă-Rusu Olesea
2-21174094-02-2a-22052024

D E C I Z I E

24 octombrie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Olga Cojocaru şi Ana Panov

Grefier Irina Pîntea

examinând în ședință publică apelul declarat de ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Căușeni sediul Ștefan Vodă din 31 ianuarie 2024 adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni cu privire la anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral,

c o n s t a t ă:

La data de 25 noiembrie 2021 ***** a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni cu privire la anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că, de fapt, este directoarea Gimnaziului „Pantelimon Erhan” din s.Tănătari, r-l Căuşeni din data de 08.02.2018 până în prezent, fiind numită în funcție în baza ordinului Direcției Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căuşeni nr. 22-p din 08.02.2018.

La data de 02 noiembrie 2021 a luat cunoștință cu ordinul nr. 407-p „Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare” din 02 noiembrie 2021 emis de Direcția Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căuşeni subdiviziunea a Consiliului raional Căuşeni, prin care s-a ordonat: a se aplica sancțiune disciplinară, mustrare, dnei *****, director al gimnaziului „Pantelimon Erhan” Tănătari. Motivul pentru emiterea ordinului în cauză este nerespectarea prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea şi desfăşurarea concursului pentru ocuparea funcției de director şi director adjunct în instituțiile de învățământ general nr.163 din 23.03.2015 cât şi nerespectarea Codului muncii nr.154 din 28.03.2003 vizavi de aplicarea sancțiunilor disciplinare angajaților şi nu în ultimul rând situația moral - psihologică tensionată în colectivul de angajați în cadrul instituției de învățământ.

Consideră ordinul nr.407-p „Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare” din 02 noiembrie 2021 drept neîntemeiat şi abuziv reieșind din argumentele ce succed.

Cu privire la motivul indicat în ordin precum că „nerespectarea prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea şi desfăşurarea concursului pentru ocuparea funcției de director şi director adjunct în instituțiile de învățământ general nr.163 din 23.03.2015 presupune că se referă la concursul pentru ocuparea funcției vacante de director adjunct pentru instruire.

La data de 05.07.2018 a fost inițiat concursul pentru ocuparea funcției vacante de director adjunct pentru instruire, au fost depuse două cererii din partea doamnei Prohorenco Svetlana, învățătoare al gimnaziului „Tănătarii Noi" şi Aftene Aliona, învățătoare al gimnaziului ;„P.Erhan". Aftene Aliona învingătoarea concursului, a activat în această funcție până la 01.09.2019.

Având motive familiare, de sănătate a depus cerere de demisie din această funcție de mare responsabilitate, solicitând să-şi reia activitatea de învățătoare. Directoarea gimnaziului 1a data de 1 septembrie a angajat-o pe doamna Gîncu Elena, profesoară de limba franceză, care a acceptat pentru o anumită perioadă, deoarece a ieşit în concediu de maternitate în luna iunie 2020. Ulterior, prin ordinul nr.103-p din 26.08.2020 a fost angajată Tataroi Rodica în funcție de director adjunct pentru instruire. Totodată în calitate de director adjunct pentru educație a fost angajată dna Direvenco Irina prin ordinul 116-p din 01.09.2020. Menționează că presupusa încălcare prin angajarea directorului adjunct pentru instruire şi a directorului adjunct pentru educație fără organizarea concursului de ocupare a funcției vacante a avut loc în 2019-2020.

În acest sens susține că a expediat în adresa Direcției Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căuşeni nota explicativă referitor la neanunțarea concursului la ocuparea funcției vacante de director adjunct.

Conform art. 209 alin.(1) Codul Muncii sancțiunea disciplinară se aplică, de regulă, imediat după constatarea abaterii disciplinare, dar nu mai târziu de o lună din ziua constatării ei, fără a lua în calcul timpul aflării salariatului în concediul anual de odihnă, în concediul de studii sau în concediul medical. (2) Sancțiunea disciplinară nu poate fi aplicată după expirarea a 6 luni din ziua comiterii abaterii disciplinare, iar în urma reviziei sau a controlului activității economică-financiare - după expirarea a 2 ani de la data comiterii. In termenele indicate nu se include durata desfăşurării procedurii penale.

La caz a expirat termenul legal de 6 luni din ziua comiterii abaterii disciplinare (ordinul de angajare nr. 103-p din 26.08.2020 şi ordinul 116-p din 01.09.2020), fapt pentru care sancțiunea disciplinară pe motivul nerespectării prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea şi desfăşurarea concursului pentru ocuparea funcției de director şi director adjunct în instituțiile de învățământ general nr.163 din 23.03.2015 nu poate fi aplicată, astfel la caz Direcția Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căuşeni au încălcat termenul prevăzut de Codul Muncii pentru sancționarea disciplinară. Referitor la motivul indicat în ordinul cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare „nerespectarea Codului muncii nr.154 din 28.03.2003 vizavi de aplicarea sancțiunilor disciplinare angajaților" menționează următoarele.

La data de 30.01.2020 CSP Căuşeni a solicitat urgent prezentarea informației referitor la lista produselor alimentare şi cantitatea folosită pe anul 2019. De către directoare a fost adus la cunoştință d-nei Derevenco Ala, asistent medical, despre necesitatea prezentării urgente a informației solicitate, d-na Derevenco Ala a refuzat categoric, motivând că această informație nu este de competența sa. La 31.01.2020 CSP Căuşeni a mai solicitat informație cu privire la „Date privind alimentația per/ persoană/zi pentru 2019. Şi de data aceasta doamna Derevenco Ala a refuzat să prezinte informația, motivând că nu este obligată să o facă. Repetat, dna Elizaveta Suvac a fost nevoită să prezinte informația CSP Căuşeni. Ulterior, a fost solicitat în scris, doamnei Derevenco Ala să prezinte lămuriri asupra refuzului de a-şi îndeplini atribuțiile

prevăzute de fişa de post. Ca urmare a faptului că Derevenco Ala, deținând funcția de asistent medical al Gimnaziului „P. Erhan”, nu s-a conformat dispozițiilor lui Digor, angajat al CSP Căuşeni şi *****, director al Gimnaziului P. Erhan, neprezentând informația solicitată de către CSP Căuşeni, prin ce a încălcat prevederile „Regulamentului de ordine internă” al instituției date şi eschivându-se de la responsabilitățile din fişa de post referitor la „conlucrarea cu instituțiile medicale teritoriale, în vederea soluționării problemelor ce ţin de sănătatea şi dezvoltarea elevilor”, în temeiul art.206 alin.(1) lit.a), art.207 pct.(1), art.209 pct. (1), art.210 pct.1), 2), 3) Codul Muncii a fost emis ordinul nr.54-A prin care s-a dispus sancționarea disciplinară sub formă de avertisment D-nei Derevenco Ala, asistent medical al Gimnaziului „P. Erhan” s. Tănătari, în legătură cu neîndeplinirea responsabilităților fişei de post. Totodată s-a indicat în ordinul cu privire la aplicarea sancțiunii nr.54- A din 17.02.2020 că, prezentul ordin poate fi atacat în contenciosul administrativ în modul stabilit de lege pînă la moment ordinul în cauză nu a fost contestat de dn Derevenco Ala. La data de 17.04.2021 elevul clasei a IV-a, Eftodi Grigore s-a traumatizat la cap pe terenul sportiv şi a fost internat la spital în seara aceleași zile. Despre cazul dat a fost informată la data de 20.04.2021 de către Şeful de post, Cumatrenco Liliana. Imediat, directorul adjunct pentru educație a desfăşurat ședința CMI la care a participat personal, împreună cu Şeful de post.

Menționează că la data de 20.04.2021 a avut loc ședință fapt confirmat prin procesul verbal nr.3 la care au participat 7 membrii, ca urmare a examinării tuturor circumstanțelor s-a decis a aplica sancțiune disciplinară sub formă de avertisment dnei Osadci Lidia. În calitate de director al gimnaziului, dna ***** s-a consultat cu juristul DECTST Căuşeni. D-na Osadci Lidia a fost sancționată disciplinar, sub formă de avertisment prin ordinul nr.74-A din 21.04.2021 din motiv că n-a sesizat pe nimeni despre traumatismul copilului (a se vedea anexa 9). Conform punctului nr.2 din Ordinul 74-a cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare s-a indicat "Prezentul ordin poate fi atacat în contencios administrativ în modul stabilit de lege" fapt nerealizat de dn Osadci Lidia. Conform prevederilor art.211 alin.(3) Codul Muncii, dn Osadci Lidia a fost lipsită de stimulării pentru succese în muncă prin ordinul nr.15-p din 07.05.2021, care a refuzat semnarea acestui ordin (a se vedea anexa 10).

Menționează că, nota explicativă referitor la sancționarea învățătoarei Osadci Lidia a fost expediată către Direcția Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căuşeni la data de 26.08.2021 (a se vedea anexa 11), iar sancțiunea disciplinară a fost stabilită în luna aprilie 2021. Motivul indicat în ordinul contestat precum că nerespectarea Codului muncii nr.154 din 28.03.2003 vizavi de aplicarea sancțiunilor disciplinare angajaților nu constituie abatere disciplinară conform prevederilor art.57 din Legea cu privire la funcția publică şi statutul funcționarului public nr. 158-XVI din 04.07.2008.

Invocă că a fost depăşit termenele de aplicare a sancțiunilor disciplinare prevăzut de art.209 din Codul Muncii, or la caz ordinul de sancționare a Alei Derevenco a fost emis la data de 17.02.2020 (a trecut un an şi 9 luni) iar ordinul cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare emis în privința Osanci Lidia a fost emis la 21.04.2021 (termenul de sancționare a fost depăşit prin expirarea a celor 6 luni din ziua presupusei abaterii disciplinare). Referitor la motivul indicat în ordin „situația moral-psihologică tensionată în colectivul de angajați în cadrul instituției de învățământ” î-l consideră nemotivat, nefondat întrucât la caz nu au fost audiați toți profesori/învățătorii din colectivul gimnaziului, or contrariu este indicat în demersul din 03 iunie 2021 (a se vedea anexa 12) în care 14 angajați ai Gimnaziului „Pantelimon Erhan” din s. Tănătari, rn. Căuşeni confirmă faptul că doamna ***** întotdeauna se comportă frumos, adecvat cu toţi angajații şi elevii din instituție.

Menționează că în colectivul angajaților persistă relații tensionate, însă ele sunt create de un grup de părinții cu implicare a câțiva profesori, care în mod intenționat croază obstacole dn Directoare în exercitarea funcției sale. Acest fapt poate fi probat prin explicațiile remise de directoarea gimnaziului în adresa Direcției Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căușeni la 07.10.2021 cu anexarea la acesta a explicațiilor oferite de profesorii pe marginea presupusei situații moral-psihologică tensionată (a se vedea anexa 13).

Susține că, reclamanta a fost sancționată cu mustrare în absența probelor doveditoare a acestui aspect. Faptul că, la aplicarea sancțiunii disciplinare, dar şi la examinarea cauzei în fond, sarcina probațiunii aparține angajatorului, în sensul demonstrării temeiniciei dispoziției de aplicare a sancțiunii disciplinare, a fost confirmată şi de către Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.30 din 08 decembrie 2015.

La fel remarcă că, în mod similar, în decizia nr.2ra-614/14 din 19 martie 2014, Curtea Supremă de Justiție, a statuat cu titlu de principiu că, la caz se va remarca faptul că în cazul soluționării litigiilor de muncă, sarcina probațiunii îi revine angajatorului care v-a fi obligat să dovedească temeinicia legalității acțiunilor sale. În majoritatea cazurilor vinovăția acțiunilor angajatorului se prezumă, respectiv, el v-a fi nevoit să probeze în instanță lipsa vinovăției".

În prezenta speță, Direcția Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căușeni în calitatea sa de angajator, urmează să prezinte probe şi să argumenteze că, sancționarea lui *****, s-a realizat în conformitate cu cerințele legale.

Menționează că, conform art.16, art.21, art.92, art.137 alin.(l)-(2), art.225 din Codul administrativ, ordinul emis reprezintă o manifestare a dreptului discreționar, exercitat de către Direcția Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căușeni, fără a fi luate în considerare toate faptele relevante; cu încălcarea limitelor legale ale dreptului discreționar; contrar scopului acordat prin lege. Or, până la emiterea dispoziției de aplicarea a sancțiunii disciplinare, prin aplicarea mustrării, pârâtul urma să acționeze cu bună credință şi să cerceteze mult aspectual circumstanțele cauzei, care a precedat sancționarea disciplinară a reclamantului. E de stipulat că, ordinul în cauză nu este motivat întrucât aceasta nu conține nici o mențiune cu privire la procedura administrativă care a stat la baza emiterii actului: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților contrare conținutului final al actului.

În acest context menționează că, în hotărârea Curţii de Justiție a Uniunii Europene din 09 noiembrie 2017 cauza nr.C46/16, Curtea a reiterat principiul că 40. Printre aceste cerințe, obligația de motivare a deciziilor adoptate de autoritățile naționale are o importantă deosebită, întrucât permite destinatarului lor să îşi apere drepturile în cele mai bune condiții posibile şi să decidă în deplină cunoştință de cauză dacă este util să formuleze o acțiune împotriva acestora. Aceasta este de asemenea necesară pentru a permite instanțelor să îşi exercite controlul asupra legalității deciziilor menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 octombrie 1987, Heylens şi alţii, 222/86, EU:C:1987:442, punctul 15)".

Relevă că, actul administrativ nemotivat nu permite nici destinatarului şi nici instanței de judecată, să se convingă de faptul că nu este o decizie arbitrară şi care nu permite destinatarului să-şi valorifice pe deplin dreptul la apărare şi dreptul de acces la un tribunal. Motivarea corespunzătoare a actului administrativ, conform Codului administrativ, condiționează legalitatea acestuia, iar în lipsa acestuia actul administrativ nemotivat este afectat de viciu si în esență nul.

În conformitate cu pct. 63 din Regulamentul cu privire la comisia de disciplină, Anexa nr. 7 la Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică şi statutul funcționarului public, actul administrativ de sancționare a funcționarului public este emis de persoana competentă,

potrivit legii, cu aplicarea sancțiunilor disciplinare, în termen de cel mult o lună de la data primirii propunerii comisiei de disciplină privind constatarea abaterii disciplinare. Curgerea termenului respectiv se suspendă pe perioada aflării funcționarului în concediu de odihnă anual, în concediu de studii, suspendării raporturilor de serviciu în legătură cu boala sau trauma.

La caz menționează că propunerea comisiei de disciplină privind constatarea abaterii disciplinare a fost primită de reclamant cât şi de pârât la data de 08.09.2021 prin „extrasul din procesul verbal al Ședinței Comisiei de Etică din data de 08.09.2021" (a se vedea anexa 14) iar ordinul nr. 407-p cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare a fost emis la 02.11.2021.

Astfel, a fost emis ordin de sancționare contrar prevederilor pct. 63 din Regulamentul cu privire la comisia de disciplină, Anexa nr. 7 la Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică şi statutul funcționarului public.

Conform art.209 alin.(1) din Codul muncii, sancțiunea disciplinară se aplică, de regulă, imediat după constatarea abaterii disciplinare, dar nu mai târziu de o lună din ziua constatării ei, fără a lua în calcul timpul aflării salariatului în concediul anual de odihnă, în concediul de studii sau în concediul medical.

Potrivit art. 57 din Legea cu privire la funcția publică şi statutul funcționarului public nr. 158-XVI din 04.07.2008, constituie abateri disciplinare:

a) nerespectarea programului de muncă, inclusiv absența sau întârzierea nemotivată la serviciu ori plecarea înainte de termenul stabilit în program, admisă în mod repetat;

c) intervențiile în favoarea soluționării unor cereri în afara cadrului legal;

d) nerespectarea cerințelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidențialității informațiilor de care funcționarul public ia cunoștință în exercițiul funcției; e) refuzul nejustificat de a îndeplini sarcinile şi atribuțiile de serviciu, precum şi dispozițiile conducătorului; f) neglijența şi/sau tergiversarea, în mod repetat, a îndeplinirii sarcinilor; g) acțiunile care aduc atingere prestigiului autorității publice în care activează; h) încălcarea normelor de conduită a funcționarului public; i) desfășurarea în timpul programului de muncă a unor activități cu caracter politic specificate la art. 15 alin.(4);j) încălcarea prevederilor referitoare la obligații şi restricție stabilite prin lege; k) încălcarea regulilor de organizare şi desfășurare a concursului, a regulilor de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici; 1) alte fapte considerate ca abateri disciplinare în legislația din domeniul funcției publice şi funcționarilor publici; m) încălcarea regulilor şi rigorilor procedurale cu privire la inițierea, desfășurarea şi înregistrarea controlului de stat asupra activității de întreprinzător.

După cum rezultă din textul ordinului nr.407-p din data de 02 noiembrie 2021, prin care reclamantei s-a aplicat sancțiune disciplinară, drept motiv de fapt al sancționării constituie abaterea disciplinară - nerespectarea prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea şi desfășurarea concursului pentru ocuparea funcției de director şi director adjunct în instituțiile de învățământ general nr. 163 din 23.03.2015 cit şi nerespectarea Codului muncii nr.154 din 28.03.2003 vizavi de aplicarea sancțiunilor disciplinare angajaților şi nu în ultimul rând situația moral-psihologică tensionată în colectivul de angajați în cadrul instituției de învățământ.

La caz: situația moral-psihologică tensionată în colectivul de angajați în cadrul instituției de învățământ nu constituie abatere disciplinară conform art. 57 din Legea cu privire la funcția publică şi statutul funcționarului public nr. 158-XVI din 04.07.2008.

Menționează că, episodul enunțat (situaţia moral-psihologică tensionată în colectivul de angajați în cadrul instituției de învățământ în sine nu reprezintă temei pentru a dispune atragerea

la răspundere disciplinară şi invocatul comportament nu a fost probat, fiind doar declarațiile unei părți împotriva declarațiilor reclamantului, care neagă cele indicate în ordinal emis de DECTST.

Invocă reclamanta prevederile art.327 alin.(1) Codul muncii, potrivit căruia partea contractului individual de muncă (angajatorul sa salariatul) care a cauzat, în legătură cu exercitarea obligațiilor sale de muncă un prejudiciu material şi/sau moral celeilalte părţi repară acest prejudiciu conform prevederilor prezentului cod şi altor acte normative. În acest context, se va reține că, coroborat cu normele generale ale Codului civil care prevăd repararea prejudiciului moral, obligația de a repara prejudicial moral survine în cazurile stipulate de lege. Distinct de aceste constatări, menționează că prin emiterea ordinelor cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare nr. 407-p din 02.11.2021, de către Direcția Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căușeni lui Elizaveta Suvac i-au fost cauzate urmări și efecte negative care i-au afectat viața personală, a suportat umilință și disconfort, ceea ce i-a provocat stări de stres și suferințe psihice. Respectiv, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul adus, dar numai instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral conducîndu-se de noțiunea reparării rezonabile de circumstanțele cazului concret.

Având în vedere prevederile art.5, 9 lit.n), 10 lit.p), 327, 329 Codul Muncii, art.2036, 2037 Cod civil, hotărârilor Plenului Curţii din 22 decembrie 2014 si nr. 11 din 3 octombrie 2005 Recomandării Curții Supreme de Justiţie nr. 66 din 8 mai 2014, a specificat că posibilitatea acordării despăgubirilor morale solicitate de salariat este recunoscută, în mod expres, atât la nivel național cît și internațional.

Astfel, ***solicită reclamanta anularea ordinului nr.407-p din 02.11.2021 cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare, încasarea cheltuielilor judiciare suportate în sumă de 4 500 lei și prejudiciului moral cauzat în sumă de 35 000 lei.***

La data de 24.01.2022, avocatul Balaban Sergiu în interesele lui **, a depus o cerere de completare a cerințelor.***

În motivarea cererii a invocat că, *****, directoarea a Gimnaziului „Pantelimon Erhan" din s. Tănătari, rl. Căuşeni a înaintat o cerere de chemare în judecată cu privire la:1) Anularea Ordinul nr. 407-p din 02 noiembrie 2021 "Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare " şi încasarea prejudiciului moral şi material. Precum rezultă din Ordinul nr. 407-p din 02 noiembrie 2021, unul din motivele de sancționare a fost propunerea Consiliului de Etică din 08.09.2021, precum rezultă din ,extrasul din procesul verbal al ședinței Comisiei de etică din data de 08.09.2021, din care rezultă că Consiliul de Etică a hotărât să se propună angajatorului de aplicare a sancțiunii disciplinare art. 206-b conform Codului Muncii.

Totodată, precum s-a accentuat la punctul 18 din cererea de chemare în judecată, reclamanta a solicitat DECTST copia tuturor actelor ce au stat la baza emiterii ordinului de sancționare, însă până la moment nu a primit careva acte, fapt pentru care au înaintat prezenta contestație cu obligarea reclamantei de a depune contestație suplimentară odată cu primirea actelor solicitate.

Astfel, cu toate că nu influențează asupra soluției propuse instanței, consideră necesar a solicita şi anularea Hotărârii Consiliului de Etică din-08.09.2021, prin care se propune angajatorului de aplicare a sancțiunii disciplinare art. 206-b conform Codului Muncii în adresa d-nei *****. Motivele fiind identice cu cele invocate în cererea de chemare în judecată. Solicită, reclamanta, anularea Hotărârii Consiliului de Etică din 08.09.2021, prin care se propune angajatorului de aplicare a sancțiunii disciplinare art. 206-b conform Codului Muncii în adresa lui *****.

La data de 23.08.2022, **, a depus cerere privind completarea temeiului acțiunii.***

În motivarea acțiunii a invocat că, ***** este directoarea Gimnaziului „Pantelimon Erhan" din s. Tănătari, rn. Căuşeni din data de 08.02.2018 până în prezent, fiind numită în funcţie în baza ordinului Direcției Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căuşeni nr. 22-p din 08.02.2018.

Conform ordinului nr. 22-P din 08.02.2018, rezultă că ***** a fost numită în funcție de director al gimnaziului „Pantelimon Erhan" Tănătari, în conformitate cu cap. II, pct. 19, subpct. 12 al Regulamentului Direcției învățământ din 10.12.2015 (f.d. 14). Regulamentul cu privire la organizarea şi desfăşurarea concursului pentru ocuparea funcției de director şi director adjunct în instituțiile de învățământ general, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației al Republicii Moldova nr. 163 din 23 martie 2015, se indică că, Regulamentul nominalizat este elaborat în conformitate cu prevederile art. 50 alin.(5) din Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014, care prevede că: funcțiile de director şi de director adjunct se ocupă prin concurs, în baza criteriilor de competența profesională şi managerială. Regulamentul de organizare şi desfăşurare a concursului pentru ocuparea funcției de director şi de director adjunct se aprobă de Ministerul Educației, Culturii şi Cercetării. Cel puțin un director adjunct responsabil de procesul educațional trebuie să aibă studii pedagogice.

Conform prevederilor art.50 alin. (6)-(8) Codul educației, directorul şi directorii adjuncți ai instituției publice de învățământ general sunt numiți în funcție pentru un termen de 5 ani. La expirarea acestui termen, contractul individual de muncă al conducătorului încetează de drept, funcția devenind vacantă. (7) Directorul instituitei de învățământ general încheie un contract individual de muncă cu organul local de specialitate în domeniul învățământului, iar directorul adjunct - cu directorul instituției de învățământ general. (8) Directorul instituției de învățământ general poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea contractului individual de muncă, în condițiile şi temeiurile prevăzute de legislația muncii, precum şi în următoarele cazuri: a) comiterea încălcărilor financiare; b) nerespectarea deontologiei profesionale; c) necorespunderea cu standardele în vigoare a managementului promovat; d) încălcarea drepturilor copiilor, elevilor, angajaților şi părinților; e) obținerea repetată a calificativului "nesatisfăcător" la evaluarea instituției efectuată de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educației şi Cercetare.

Invocă că, din prevederile normelor legale enunțate rezultă că, directorul instituției de învățământ general, se numeşte şi se eliberează din funcție în baza legislației muncii, încheind contract individual de muncă pe un termen limitat Punctează că, la data de 02 noiembrie 2021, ***** a luat cunoştință cu Ordinul nr. 407-P „Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare" din 02 noiembrie 2021 emis de Direcția educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căuşeni subdiviziunea a Consiliului raional Căuşeni, prin care s-a ordonat: a se aplica sancțiune disciplinară, mustrare, dnei *****, director al gimnaziului „Pantelimon Erhan" Tănătari.

Reiterează faptul că motivul pentru emiterea ordinului în cauză este: nerespectarea prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea şi desfăşurarea concursului pentru ocuparea funcției de director şi director adjunct în instituțiile de învățământ general nr. 163 din 23.03.2015 cât şi nerespectarea Codului muncii nr. 154 din 28.03.2003 vizavi de aplicarea sancțiunilor disciplinare angajaților şi nu în ultimul rând situația moral-psihologică tensionată în colectivul de angajați în cadrul instituitei de învățământ.

Consideră reclamanta, ordinul nr. 407-P „Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare" din 02 noiembrie 2021 drept neîntemeiat şi abuziv reieşind din argumentele expuse în acțiunea inițială.

Prin hotărârea Judecătoriei Căușeni sediul Ștefan Vodă din 31 ianuarie 2024, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de ***** către Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni cu privire la anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, cu completările ulterioare

S-a anulat ordinul nr.407-p din 02 noiembrie 2021 cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare lui *****, sub formă de „mustrare", din motivul aplicării sancțiunii peste termenul legal prevăzut de legislația muncii. În rest acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată.

La 27 februarie 2024, în termenul de atac stabilit de art.362 alin.(1) CPC, ***** prin intermediului avocatului Balaban Sergiu a contestat cu apel hotărârea Judecătoriei Căușeni sediul Ștefan Vodă din 31 ianuarie 2024, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admiterea integrală a acțiunii reclamantei ***** cu admiterea cerenței cu privire la încasarea prejudiciului moral în sumă de 35 000 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 4 500 lei.

În motivarea apelului declarat a invocat că nu este de acord cu hotărârea primei instanțe, în partea respingerii cerinței reclamantei cu privire la încasarea prejudiciului moral, deoarece aceasta motivare a instanței de fond contravine prevederile art.5, 9 lit.n), 10 li.p), 327, 329 Codul Muncii, art.2036, 2037 Cod civil, hotărârilor Plenului Curții Supreme de Justiție nr.9 din 22.12.2014 și nr.11 din 3 octombrie 2005, or din Recomandării Curții Supreme Justiție nr. 66 din 8 mai 2014, s-a specificat că posibilitatea despăgubirilor morale solicitate de salariat în cadrul conflictelor de muncă este recunoscută, în mod expres, atât la nivel național, cât si la nivel internațional.

Totodată, consideră că presupusa satisfacție morală indicată de instanța de fond prin însăși anularea ordinului de sancționare, nu constituie o satisfacție echitabilă după cum indică art.41 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, or apelanta/reclamanta pretinde la prejudiciul moral care a fost echivalat la suma de 35 000 lei, pentru faptul că pe perioada noiembrie 2021-ianuarie 2024, a trebuit saşi demonstreze nevinovăția şi eroarea legală înfăptuită de angajator.

Consideră reprezentantul apelantului că la determinarea cuantumului prejudiciului moral instanța de fond urma să ia în considerație că ***** a fost ilegal sancționată disciplinar, fapt ce generează retrăiri emoționale. Concomitent, remarcă, că la determinarea cuantumului prejudiciului moral, instanța de fond a ignorant să țină cont de statutul reclamantei/apelantei, intensitatea emoțiilor şi retrăirilor.

Solicită reprezentantul apelantului admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe în partea respingerii cerinței reclamantei cu privire la încasarea prejudiciului moral și în acesta partea a emite o nouă hotărâre prin care a admite cerința reclamantei cu privire la încasarea prejudiciului moral în sumă de 35 000 lei și cheltuielile pentru asistență juridică de 4 500 lei.

Apelanta ***** și reprezentantul apelantei avocatul Balaban Sergiu, în ședința instanței de apel nu s-au prezentat, au solicitat prin depunerea cererii examinarea apelului în absența lor, Colegiul în temeiul art. art.206 alin.(1), 379 alin.(2) CPC a dispus examinarea apelului în absența acestora.

Reprezentantul intimatului, Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni, fiind legal citat, în ședința de judecată nu s-a prezentat, Colegiul în temeiul art. 379 alin.(2) CPC a dispus examinarea apelului în absența acestuia.

Studiind cererea de apel în cumul cu materialele cauzei, Colegiul Civil consideră apelul declarat de ***** ca fiind întemeiat și pasibil de a fi admis, cu casarea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art.385 lit.c) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri.

Potrivit dispozițiilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC ***instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel,*** ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținând-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Conform prevederilor art.9 alin.(1) CPC instanței judecătorești î-i revine un rol diriguitor în organizarea şi desfășurarea procesului, ale cărui limite şi al cărui conținut sunt stabilite de prezentul cod şi de alte legi.

În conformitate cu prevederile art.5 CPC, ***orice persoană interesată este în drept*** să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, ***pentru a-şi apăra drepturile încălcate*** sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Potrivit art.25 alin.(1) CPC, instanța trebuie să cerceteze direct şi nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților şi intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului,

consultațiile şi explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio şi să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate şi al probelor cercetate şi verificate în ședință de judecată.

Conform art.117 alin.(1) şi (2) CPC, probe în pricini civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile şi obiecțiile părților, precum şi altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii. În calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților şi ale altor persoane interesate în soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Conform prevederilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art.118 alin.(3) CPC, circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importantă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

Potrivit dispozițiilor art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importantă pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținând-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la în sucirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În conformitate cu prevederile art.1 CPC, legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la

înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi.

Conform art.10 alin.(1) Cod civil persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Potrivit alin.(2) neexercitarea de către persoanele fizice și juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Conform art.11 alin.(1) Cod civil buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

Potrivit alin.(2) al aceluiași articol în special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

Dispozițiile art.12 Cod civil caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se apreciază în mod obiectiv, luând în considerare natura și scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum și uzanțele și practicile pertinente.

În temeiul art.13 alin.(1) Cod civil niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).

Prevederile alin.(2) indică că în cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținând cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.

Alin.(3) indică statuează că dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei alte persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat.

Dispozițiile art.14 alin.(1) Cod civil indică că nici o persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârșit-o sau la care a participat. Alin.(2) stabilește că nici o persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.

Conform art.15 alin.(1) Cod civil apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

În temeiul art.16 alin.(1) Cod civil apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

a) recunoașterea dreptului;

b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;

c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;

d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;

e) impunerea la executarea obligației în natură;

f) autoapărare;

g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial;

h) încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității;

i) rezoluțiunea sau modificarea contractului; j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică; k) alte căi prevăzute de lege.

În temeiul alin.(2) al aceluiași articol metodele de apărare prevăzute la alin.(1) pot fi invocate dacă sânt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.

Din actele pricinii ***instanța de apel constată*** că conform ordinului nr. 22-P din 08.02.2018, rezultă că ***** a fost numită în funcție de director al gimnaziului „Pantelemon Erhan" Tănătari, în conformitate cu cap. II, pct. 19, subpct. 12 al Regulamentului Direcției Învățământ din 10.12.2015 (f.d. 14).

Astfel, conform ordinului nr.407-P din 02.11.2021, *****, a fost sancționată cu mustrare pentru nerespectarea prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcției de director și director adjunct în instituțiile de învățământ general nr.163 din 23.03.2015; nerespectarea Codului Muncii nr.154 din 28.03.2003 vizavi de aplicarea sancțiunilor disciplinare angajaților și nu în ultimul rînd situația moral-psihologică tensionată în colectivul de angajați în cadrul instituției de învățământ nominalizat (f.d.15).

Nefiind de acord cu ordinul de sancționare, ***** a sesizat instanța de judecată cu o acțiune către Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni solicitând anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu examinarea acțiunii depuse de ***** prima instanță a dispus admiterea parțială a acțiunii și a anulat ordinul nr.407-p din 02 noiembrie 2021 cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare lui *****, sub formă de „mustrare", din motivul aplicării sancțiunii peste termenul legal prevăzut de legislația muncii. În rest acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată.

În partea cerinței cu privire la încasarea prejudiciului moral prima instanța a considerat că acesta cerință este neîntemeiată, or, reclamanta nu și-a motivat destul de convingător cerința dată și nu este clar ce suferințe morale a avut de trăit în perioada dată, totodată instanța consideră că însăși anularea ordinului de sancționare emis în privința reclamantei reprezentă o satisfacție morală pentru reclamantă.

Raportând dispozițiile cadrului normativ pertinent la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră că concluzia instanței de fond este parțial incorectă.

Colegiul civil reiterează dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță, astfel încât instanța de apel urmează să se pronunțe doar asupra pretențiilor respinse din acțiune ***și anume asupra cerinței privind compensarea prejudiciului moral.***

În acest context, Colegiul relevă că conform cerințelor din acțiune reclamantul solicită *anularea ordinului nr.407-p din 02.11.2021 cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare, încasarea prejudiciului moral cauzat în sumă de 35 000 lei.*

După cum s-a menționat mai sus apelanta/reclamanta a fost sancționată cu mustrare în absența probelor doveditoare a acestui aspect. Astfel, că ***** prin înaintarea acțiunii în instanță de judecată şi-a demonstrat nevinovăția şi a anulat un ordin de sancționare nr.407-p din 2 noiembrie 2021 emis contrar prevederilor Codului Muncii.

Totodată, conform art.330 alin.(1) Codul Muncii, angajatorul este obligat să compenseze persoanei salariul pe care aceasta nu l-a primit, în toate cazurile privării ilegale de posibilitatea de a munci. Această obligație survine, în particular, în caz de:

a) refuz neîntemeiat de angajare;

b) eliberare ilegală din serviciu sau transfer ilegal la o altă muncă în condițiile art.90 alin.(2) lit.a);

c) staționare a unității din vina angajatorului, cu excepția perioadei șomajului tehnic (art.80);

e) reținere a plății salariului;

f) reținere a tuturor plăților sau a unora din ele în caz de eliberare din serviciu;

g) răspândire, prin orice mijloace (de informare în masă, referințe scrise etc.), a informațiilor calomnioase despre salariat;

h) neîndeplinire în termen a hotărârii organului competent de jurisdicție a muncii care a soluționat un litigiu (conflict) având ca obiect privarea de posibilitatea de a munci.

Potrivit dispozițiilor art. 327 alin.(1) Codul Muncii, partea contractului individual de muncă (angajatorul sau salariatul) care a cauzat, în legătură cu exercitarea obligațiilor sale de muncă, un prejudiciu material şi/sau moral celeilalte părți repară acest prejudiciu conform prevederilor prezentului cod şi altor acte normative.

Conform prevederilor art.2036 alin.(1)-(2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența şi întinderea prejudiciului patrimonial.

În acest context, Colegiul remarcă că prin emiterea ordinelor aplicarea sancțiunii disciplinare nr. 407-p din 02.11.2021, de către Direcția Educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căușeni, lui ***** i-au fost cauzate urmări şi efecte negative care i-au afectat viața personală și disconfort, ceea ce i-a provocat stări de stres şi suferințe psihice. Or, simplu fapt că ai fost tras la răspundere disciplinară fără motiv constituie o inhibare în sine o pierdere a încrederii în dreptate şi necesitatea de a demonstra ignorarea totală a legilor de către intimați/pârați.

Potrivit art. 2037 alin.(1)-(2) Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate.

Respectiv, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul adus, dar numai instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral, conducându-se de noțiunea repartizării ,rezonabile, de circumstanțele cazului concret, de personalitatea părților: Cuantumul compensației depinde şi de durata menținerii consecințe căințelor vătămării Instanța de judecată, la stabilirea cuantumului prejudiciului ia în considerație circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul.

În această ordine de idei, Colegiul conchide că presupusa satisfacție morală indicată de instanță de fond prin însăși anularea ordinului de sancționări, nu constituie o satisfacție echitabilă după cum indică art.41 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a libertăților Fundamentale, or apelanta/reclamanta pretinde la prejudiciul moral care a fost

echivalat la suma de 35 000 lei, pentru faptul că pe perioada noiembrie 2021-ianuarie 2024, a trebuit să-şi demonstreze nevinovăția şi eroarea legală înfăptuită de angajator.

Apelanta/reclamanta a indicat expres în acțiunea sa că, prin acțiunile angajatorului-Direcția educație, Cultură, Tineret, Sport şi Turism Căuşeni subdiviziunea Consiliului raional Căuşeni, i-a fost cauzat un prejudiciu moral enorm, prin lezarea reputației şi demnității profesionale exercitate şi câştigate pe bune merite de ea pe parcursul a mai mult de 30 ani de activitate în cadrul Gimnaziului „Pantelimon Erhan" din s. Tănătari, m. Căușeni, fiind o persoană cu un înalt spirit al responsabilității, munca prestată în beneficiul Gimnaziului „Pantelimon Erhan" din s. Tănătari, rl. Căuşeni fiind exercitată cu responsabilitate înaltă astfel ca gimnaziul să prospere şi să fie recunoscută ca fiind o instituție de învățământ ce respectă drepturile copiilor cît şi a angajaților, dânsa construind de ani de zile o reputație ireproșabilă şi profesionalism în coraport cu munca pe care o exercita.

Totodată, Colegiul atrage atenția că în temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a libertăților Fundamentale, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că. indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire şi se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit (hot. CEDO, Nikolova v. Bulgaria din 25 martie 1987, T.W. v. Malta 29 aprilie 1999)

Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor (Beylor v. Italia 28 mai 2002, Selmouni v. Franţa 28 iulie 1999).

Totuși, cu titlu de principiu, se va reține că scopul legal al acordării unei reparații a daunei morale este de a remedia, în valori rezonabile, stresul şi inconvenientele real suportate şi probate de reclamant/apelant şi nu de a fi o sursă de îmbogățire fără justă cauză.

La caz, Colegiul consideră că la determinarea cuantumului prejudiciului moral instanța de fond urma să ia în considerație că ***** a fost ilegal sancționată disciplinar, fapt ce generează retrăiri emoționale. Concomitent, remarcăm, că la determinarea cuantumului prejudiciului moral, instanța de fond a ignorant să țină cont de statutul reclamantei/apelantei, intensitatea emoțiilor şi retrăirilor.

Colegiul apreciază ca fiind irelevantă constatarea instanței de fond privind neprezentarea probelor referitor la cauzarea suferințelor morale şi psihice grave. De altfel, la caz sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantei, însă urmează a fi apreciată luându-se în considerare circumstanțele, argumentele părților în proces, excluzându-se pretențiile excesive şi vădit exagerate.

Din considerente menționate, având în vedere că intimatul nu a contestat hotărârea primei instanțe prin care a fost recunoscut drept ilegal și anulat ordinul nr.407-p din 02 noiembrie 2021 Cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare lui *****, sub formă de „mustrare", din motivul aplicării sancțiunii peste termenul legal prevăzut de legislația muncii, precum și faptul că cerința subsecventă poată soartă cerinței principale, și la fel urmând a fi admisă, Colegiul consideră necesar de a admite apelul declarat de *****, a casa hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 31.01.2024 în partea respingerii cerinței reclamantei ***** cu privire la repararea prejudiciului moral și în această parte a pronunță o nouă hotărâre prin care a încasa de la Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni în beneficiul lui ***** cu titlu de prejudiciul moral suma de 35 000 (treizeci și cinci mii) lei .

Potrivit art.90 CPC, Din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte: i) cheltuielile de asistență juridică.

Conform art.96 alin.(11) din Codul de procedură civilă care prevăd că, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

În temeiul pct.15 din Recomandarea privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin hotărârea nr. 19.02/27.05.2022 din 27 mai 2022 a Consiliului Uniunii Avocaților din RM, pornind de la practica CEDO, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime.

Pct.16 și 17 din Recomandarea sus-menționată, prevede că, pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor 8 documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată, copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice şi în alte cazuri stabilite de legislație, listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat şi timpului aferent acestora (cu tarifului orar). De rând cu înscrisurile necesare a fi prezentate de către partea ce pretinde compensarea cheltuielilor de asistență juridică, pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ţine cont de: complexitatea cauzei; noutatea şi dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speţă; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul şi munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienţi specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client şi de circumstanțele cauzei; natura si durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația şi abilitatea avocatului; justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alţi factori, la discreția instanței.

Articolul 60 alin. (1) Legea cu privire la avocatură prevede că, avocatul acordă asistență juridică clientului în baza contractului de asistență juridică, încheiat în formă scrisă.

Din suportul probator prezent la materialele dosarului rezultă că reclamanta ***** a avut încheiat contract de asistenta juridică nr.4/0424-8S din 17.11.2021 şi a fost reprezentată în procesul intentat împotriva Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni de către avocatul Balaban Sergiu, ceea ce se atestă prin mandatul avocațial (f.d.3, vol.I).

Potrivit prevederilor art.63 a Legii cu privire la avocatură, munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice şi juridice.

La fel din materialele cauzei se constată că pentru serviciile de asistență juridică prestate de avocatul Balaban Sergiu, i-a fost achitată suma de 4 500 lei cu titlu de onorariu, ceea ce se atestă din bonul de plată seria OL nr.262412 din 24.01.2022 (f.d.92, vol.I)

Practica Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la cheltuielile de asistență juridică relevă că, cheltuielile pentru asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime. Sub acest aspect, Colegiul ținînd cont de complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de către avocat, aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența

consideră că suma de 4500 (patru mii cinci sute) lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, este o sumă reală, necesară și rezonabilă, care corespunde volumului serviciilor prestate realmente confirmate de către avocatul în cadrul judecării cauzei și constituie o satisfacere echitabilă.

Inserat în preambulul Convenției Europene şi Statutul Consiliului Europei, constituind în acelaşi timp atât un important impuls la adoptarea Convenției (Golder c. Regatului Unit al Marei Britanii, nr.4451/70 din 21.02.1975, par.34, f.d.30), cât și parte integrantă a Convenţiei în conformitate cu prevederile art.31 alin.(2) al Convenției de la Viena, nu poate fi neglijat la soluționarea pricinilor civile potrivit prevederilor art.12 CPC.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) al Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curţii Constituționale, (hotărârea Curţii Constituționale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție şi Legi.

Astfel, dat fiind că hotărârea contestată este neîntemeiată, apelul declarat de ***** fiind justificat, instanța de apel stabilind temeinicia cerenței cu privire la încasarea prejudiciului moral, argumentele contrare ale intimatei fiind nefondate şi combătute prin constatările expuse supra, Colegiul civil conchide necesar a admite apelul declarat, a casa parțial hotărârea instanței de fond în partea cerinței respinse şi a pronunța o nouă hotărâre de admitere a cerinței reclamantei ***** cu privire la repararea prejudiciului moral și a încasa de la Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni în beneficiul lui ***** cu titlu de prejudiciul moral suma de 35 000 (treizeci și cinci mii) lei și cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 4 500 (patru mii cinci sute) lei.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.c),390 Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de *****.

Se casează parțial hotărârea Judecătoriei Căușeni sediul Ștefan Vodă din 31 ianuarie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni cu privire la anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral, în partea respingerii cerinței reclamantei ***** cu privire la repararea prejudiciului moral și în această parte se pronunță o nouă hotărâre prin care:

Se încasează de la Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni în beneficiul lui ***** cu titlu de prejudiciul moral suma de 35 000 (treizeci și cinci mii) lei și cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 4 500 (patru mii cinci sute) lei.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Olga

Cojocaru

Ana

Panov

Dosarul:nr.2a-2084/24 Judecător: Ciocîrtă-Rusu Olesea
2-21174094-02-2a-22052024

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

24 octombrie 2024 mun.

Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina

Anton

Judecătorii Olga Cojocaru şi Ana

Panov

Grefier Irina

Pîntea

examinând în ședință publică apelul declarat de ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Căușeni sediul Ștefan Vodă din 31 ianuarie 2024 adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni cu privire la anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.c), 390 CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de *****.

Se casează parțial hotărârea Judecătoriei Căușeni sediul Ștefan Vodă din 31 ianuarie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni cu privire la anularea ordinului de sancționare, încasarea prejudiciului moral, în partea respingerii cerinței reclamantei ***** cu privire la repararea prejudiciului moral și în această parte se pronunță o nouă hotărâre prin care:

Se încasează de la Consiliul raional Căușeni, subdiviziunea Direcția Educației, Cultură, Tineret, Sport și Turism Căușeni în beneficiul lui ***** cu titlu de prejudiciul moral suma de 35 000 (treizeci și cinci mii) lei și cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 4 500 (patru mii cinci sute) lei.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Olga Cojocaru

Ana Panov